

Heiligt u

Preek over Jozua 3:5

Te lezen: Jozua 3
Zuilen, 1 april 1973

‘Heiligt u, want morgen zal de Heer in uw midden wonderen doen.’ Deze woorden sprak Jozua tot de Israëlieten toen deze na een jarenlang verblijf in de woestijn op het punt stonden het beloofde land Kanaän binnen te trekken. ‘Heiligt u, want morgen zal de Heer in uw midden wonderen doen.’ Met deze zelfde woorden willen wij ons vanmorgen tot elkaar richten, nu wij op het punt staan om in deze dienst Operatie Agapè af te sluiten.

Ik zou niet de moed hebben om te beweren dat de baptistengemeente te Zuilen een jarenlang woestijnverblijf achter de rug heeft. Wij zouden de zaken wat al te simpel voorstellen, wanneer wij elkaar nu zouden vertellen dat Operatie Agapè ons als gemeente aan de grens van het beloofde land heeft gebracht. En dat wij in deze dienst het overstapje gaan wagen. Maar ik geloof wel te mogen zeggen dat er enige overeenkomst is tussen Israël in Jozua 3 en onze gemeente, aan het einde van Operatie Agapè.

Wij hebben drie maanden achter de rug van prediking over de liefde waarmee Christus mensen liefheeft. En van onderling gesprek over de liefde waarmee Christus de verhoudingen in zijn gemeente wil vullen. In al deze prediking en bezinning hebben wij toch wel iets ontdekt van de rijkdom waarin de gemeente kan leven: Rijkdom aan onderlinge liefde die een mens doet leven. Aan vergeving die dode verhoudingen tot nieuw leven wekt. Rijkdom aan onderlinge bemoediging, waardoor de broeder of zuster in de gemeente je een dienaar van Christus wordt, die je kracht geeft je levensweg in geloof en met blijdschap te vervolgen.

In Jozua 3 staat het volk Israël aan de rand van het beloofde land Kanaän: Het land overvloeiende van melk en honing. Het land waar het leven goed is. Gods plek op aarde waar het leven in al zijn rijkdom geleefd kan worden. Aan het einde van Operatie Agapè zijn wij als gemeente er ons van bewust dat wij – wat God betreft – niet ver af zijn van een menselijk samenwonen waarin het leven goed is. God heeft er namelijk alles aan gedaan om de gemeente de plaats op aarde te doen zijn waar mensen echt met elkaar kunnen samenleven. De gemeente is het beloofde land niet. Het beloofde land vloeit over van melk en honing. Het oude testament beschrijft het beloofde land als het land waarin eenieder onder zijn wijnstok en vijgenboom zit en in vrede de vruchten van zijn werk geniet.

In de gemeente vindt u geen weiden waar schapen en koeien lopen. En treft u geen honingraten aan. In de gemeente worden geen vijgenbomen en wijnstokken verbouwd. Het beloofde land, dat is tenslotte: Gods koninkrijk, de nieuwe aarde, staat nog uit. Het land waarin het menselijk leven in al zijn maatschappelijke, economische en politieke verbanden en in al zijn verbanden met de natuur om ons heen, beloofd wordt in de rijkdom en gaafheid die God bedoelt, is nog toekomst. Maar in de gemeente van Jezus Christus wil God toch al heel wat te beleven geven van dat beloofde land, die nieuwe aarde. God wil de gemeente vullen met zijn liefde, zodat je in de manier waarop mensen in de gemeente met elkaar omgaan, al een voorproefje

hebt van het menselijk leven op Gods nieuwe aarde die komen gaat. Operatie Agapè heeft ons erbij bepaald hoe rijk het leven in de gemeente kan zijn. En dit menselijk samenleven in liefde, vergeving, bemoediging en onderlinge hulp, ligt niet ver van ons af. Wat God betreft ligt het vlakbij. Hij wil het geven. Vandaag. Onder ons.

In Jozua 3 staat Israël na een veertigjarig verblijf in de woestijn aan de grens van het beloofde land. Achter het volk liggen jaren van zand en steen. Van strijd met vijandige woestijnvolkeren. Van hongersnood en dorst. Van ontevredenheid en opstand tegen Mozes. Van ongeloof en afval. Veertig jaar – dat is een mensenleeftijd! – is Israël omringd geweest en bedreigd geworden door de dood: zand en steen. Vijandige stammen. Honger en dorst. En meerdere keren drong de dood het volk binnen: Opstand. Ontevredenheid. Ongeloof. Afval. Met het zand van het doodsgebied nog in de sandalen staat Israël in Jozua 3 aan de grens van het leven, het beloofde land. Achter het volk ligt het gebied van de dood. Voor het volk ligt het gebied van het leven. En tussen beiden stroomt de Jordaan.

In de Bijbel vormt de Jordaan de scherpe overgang van het gebied van de dood naar het gebied van het leven. De Bijbel trekt een scherpe grens tussen dood en leven. Je wandelt niet langzamerhand het gebied van de dood uit en het gebied van het leven in. Dat is wel vaak beweerd. In de vorige eeuw was de leus: 'Open scholen en je kunt gevangenen sluiten.' Wanneer jarenlang alle kinderen naar goede scholen zijn gestuurd, wandelt de mensheid van lieverlee het gebied van de dood uit en het gebied van het echte leven binnen. De gedachte aan een geleidelijke, vanzelfsprekende overgang van het gebied van de dood naar het gebied van het leven, duikt steeds weer op: Meneer, wanneer u nu eens een jaar lang uw beste beentje voor zet, en u vriendelijk tegenover uw collega probeert te gedragen, zult u ongetwijfeld een flink eind op weg zijn naar een fijne collegiale verhouding!

Of ook: Wanneer we de tijdsduur van Operatie Agapè nu eens met een jaar zouden verlengen, zou de gemeente in de loop van dat jaar toch wel een in liefde bloeiende gemeenschap moeten worden! Volgens de Bijbel wandel je niet van lieverlee het gebied van de dood uit en het gebied van het leven in. Tussen beiden ligt een scherpe grens: Op die ene plek, in dat ene moment voltrekt zich de overgang tussen dood en leven. Op de ene plek, in dat ene moment wordt er afgerekend met de dood, met je verleden. En wordt het leven, de toekomst voor je geopend.

In de Bijbel markeert de Jordaan die scherpe grens tussen dood en leven. En die grens kunnen mensen in eigen kracht niet passeren. De Jordaan sluit het beloofde land, het leven, af van de woestijn, de dood. Je kunt je beste beentje voorzetten. Maar vanuit de woestijn in de richting van het beloofde land marcherend, verliest dat beste beentje in de Jordaan de grond onder de voeten. Je wordt door de stroom meegesleurd en komt om. De aanhouder wint. Tot aan de oevers van de Jordaan! In de Jordaan verdrinkt hij als woestijnbewoner. Hij is gewend aan zand en stenen. In het water van de Jordaan weet hij zich niet te redden. Wij hebben ons leven bewogen in de woestijn, die de wereld en de maatschappij vaak is. Wij maken er met elkaar wat ervan te maken valt, in de samenleving waarin de meeste mensen gedreven worden door eigenbelang, hebzucht en prestigedrang. Met wat goede wil, uithoudingsvermogen en opofferingsgezindheid kom je vaak nog een heel eind in een wereld vol afgunst, wantrouwen en liefdeloosheid. Wanneer wij ons flink inspannen komen we een heel eind. Tot aan de grens van hebzucht, afgunst, wantrouwen en liefdeloosheid.

Maar net dat overstapje uit de dood naar het leven lukt ons niet. Het ligt niet in ons vermogen het doodsgebied van hebzucht, afgunst en liefdeloosheid te verlaten. De woestijnbewoner met al zijn goede bedoelingen en inspanning verdrinkt in het water van de Jordaan. Wij beheersen die scherpe overgang tussen dood en leven niet. Die ene plek waar het doodsgebied verlaten wordt is niet ons menselijk machtsgebied. Wij hebben geen greep op dat ene moment waarin afgerekend wordt met egoïsme en liefdeloosheid.

Driemaal trok Israël in haar geschiedenis door de Jordaan. Driemaal verliet het volk van God via de Jordaan het doodsgebied van de woestijn en trok het beloofde land binnen, het gebied van het leven. En alle keren kon deze tocht door Jordaan niet op rekening gezet worden van menselijke inspanning en goede wil. Steeds wordt deze doortocht beschreven als een wonder van God.

De eerste maal trok Israël door de Jordaan onder Jozua, na de verlossing uit de Egyptische slavernij en een jarenlang verblijf in de woestijn. Wij lezen in Jozua 3 hoe dat kon gebeuren. Priesters dragen de verbondsark tot in het water van de Jordaan. Zoals u weet lagen in deze ark de stenen wetboeken die Mozes op de Sinaï van God ontvangen had, de oorkonde van het verbond tussen God en Israël. En zodra de ark boven het Jordaan-water verschijnt, wordt de waterstroom geblokkeerd: Er valt een droge doorgang van de woestijn naar het beloofde land. Het wordt hier duidelijk: God is de enige die de doorgang van de dood naar het leven beheerst. Hij is de enige die mensen hun vrije doorgang kan verlenen.

Zeven eeuwen later trok Israël voor de tweede keer door de Jordaan de woestijn uit, het beloofde land binnen. Dat was onder Zerubbabel, na de vrijlating uit de Babylonische ballingschap.

En tenslotte is er een derde tocht door de Jordaan. Daar staat Johannes de Doper. Hij bivakkeert in de woestijn. Hij preekt daar voor zijn landgenoten. In de woestijn verzamelt Johannes de Doper Israëlieten om zich heen. Hij roept hen op zich te bekeren. En doopt hen daarna in de Jordaan. Dat wil zeggen: Voor de derde maal trekt Israël door de Jordaan heen, het gebied van de dood uit, het gebied van het leven binnen. En onder hen die zich door Johannes laten dopen is ook Jezus. De doop van Jezus in de Jordaan onthult wie hij is: Jezus is door God gezonden om als de laatste Jozua Gods volk definitief uit het gebied van de dood te leiden en het gebied van het leven binnen te brengen.

Zoals God in de verbondsark aanwezig is, zo is hij in oneindig veel sterkere mate aanwezig in zijn zoon Jezus Christus. Zoals de priesters de verbondsark tot in de Jordaan brachten, zo laat Jezus zich tot in de Jordaan brengen. Jezus gaat staan op die scherpe grens tussen woestijn en beloofd land, tussen dood en leven. Jezus laat zich brengen op die overgangsplaat tussen dood en leven, waar ieder mens de grond onder zijn voeten verliest: Eerst door Johannes de Doper, die hem in de stroom van de Jordaan brengt. Daarna door de Joodse overpriesters en schrifteleerders en door de Romeinse soldaten die hem op Golgotha in de stroom van de dood brengen. Zo moet u Golgotha zien: Als de scherpe grensplaats tussen dood en leven. Als het overgangsgedebied tussen haat en liefde. Tussen scherpe kritiek en bemoediging. Tussen kletspraak over elkaar en gebed voor elkaar. Tussen eenzaamheid en gemeenschap.

Deze grensplaats behoort niet tot ons menselijk machtsgebied. U en ik zijn niet in staat de overgang van dood naar leven te maken. Alleen God heeft hier macht.

Eens werd de verbondsark getild boven de grensruimte tussen woestijn en beloofd land. En God deed een droog doorgangspad ontstaan. Evenzo is Jezus aan het kruis getild boven de grensplaats tussen dood en leven. En hij brengt een doorgang tot stand. Zijn over het kruis uitgestrekte armen geven de richting aan: De dood uit het leven in. De sfeer van afgunst en ruzie uit, het gebied van liefde in. De eenzaamheid uit, de gemeenschap in. Het egoïsme uit, de meelevendheid in.

‘Heiligt u, want morgen zal de Heer in uw midden wonderen doen.’ Dat zei Jozua tegen Israël aan de vooravond van de doortocht door de Jordaan, die het uit de woestijn in het beloofde land zou brengen. Hoe moeten deze woorden van Jozua in deze dienst klinken, aan het einde van Operatie Agapè? Ik geloof aldus: ‘Heiligt u, want de Heer heeft op Golgotha een groot wonder gedaan en wil dit morgen in het midden van de gemeente doen blijken.’ Op Golgotha heeft God zijn gemeente doorgang verleend: Het gebied van de dood uit, het gebied van het waarachtige leven in. Dat wij uit de dood, uit liefdeloosheid, uit egoïsme, uit achterdocht bevrijde mensen zijn, wil God vandaag, morgen en overmorgen in ons midden doen blijken. Hij wil de gemeente maken tot een plaats waar mensen waarachtig samenleven. Een plaats, waar liefde, hulp, bemoediging en vergeving voor het oprapen liggen. Zodat anderen zullen komen om in de gemeente leven te vinden.

Hiervoor wordt een voorwaarde gesteld: ‘Heiligt u.’ ‘Heiligt u.’ Over heiligen en heiligheid bestaan veel misverstanden en doen veel rare praatjes de ronde. Maar wat bedoelt de Bijbel met dit woord? ‘Heiligt u.’ Dat is bedoeld als Gods uitnodiging aan mensen om het feest van Gods verlossende liefde mee te vieren. ‘Heiligt u.’ Dat wil ons zeggen: Trekt de kleren aan waarin u dit feest op gepaste wijze kunt meevieren. U kunt die kleren daar halen! Op Golgotha heeft Christus u doorgang verleend, de dood uit, het leven in. ‘Heiligt u’ betekent nu: Trekt dan de kleren uit die in het gebied van de dood gedragen worden en doet de kleren aan die gedragen worden in het gebied van het leven. Heiligen zijn geen mensen met een stralenkransje rond hun hoofd en een onwerkelijke hemelse uitdrukking op hun gezicht. Heiligen zijn geen bloedeloze figuren die ergens tussen hemel en aarde zweven. Heiligen zijn mensen van vlees en bloed, die hun vlees en bloed gestoken hebben in de feestkleren van het leven dat God hen aanbiedt.

De afgelopen week hebt u allen een kaart ontvangen, die u in deze dienst, na deze prediking, ingevuld kunt inleveren. Deze kaarten moet u zien als uitnodigingskaarten voor het feest van de doortocht naar het waarachtige leven, dat God u aanbiedt. Deze kaarten zijn een uitnodiging om u te heiligen, om uw leven te steken in de kleren waarin u het feest van Gods verlossende liefde kunt meevieren. U wordt op deze kaart gevraagd Jezus Christus aan te nemen als uw Verlosser en Heer. Dat wil zeggen: Jezus nodigt u uit om de weg te gaan die hij u mogelijk heeft gemaakt: Het gebied van de dood, de eenzaamheid, de liefdeloosheid, het egoïsme uit. Het gebied van het leven, de gemeenschap, de liefde, de meelevendheid in. U wordt op deze kaart gevraagd actief te zijn in de gemeente, mee verantwoordelijkheid te dragen. Dat wil zeggen: U wordt ertoe uitgenodigd uw tijd, geld en talenten te steken in de feestkleren van het leven dat God u aanbiedt.

‘Heiligt u.’ Heiligen zijn geen mensen die met verkrampd gezicht zich inspannen iemand te zijn, die zij eigenlijk niet zijn. Heiligen zijn feestgangers met blijde ontspannen gezicht omdat zij eindelijk die mensen zijn die zij moesten zijn.

Vanmorgen nodigen wij elkaar uit ons te heiligen. We vragen niet van elkaar ons in uiterste krachtsinspanning op te peppen tot een niveau van liefde, vergeving en medewerking in de gemeente. Waarop we ons toch niet kunnen handhaven. Heiligen staan niet verkrampt op hun tenen te reiken naar iets waar zij niet bij kunnen. De liefde voor elkaar, de onderlinge vergeving en het dienstbetoon in gemeente dat van u gevraagd wordt, lig niet onbereikbaar hoog. Christus heeft deze dingen binnen uw bereik gebracht. Toen hij u op Golgotha doorgang verleende, het gebied van de dood uit, het gebied van het leven in. God doet het werk. Hij schenkt het feest van de doortocht. Ons wordt alleen gevraagd dit feest mee te vieren. 'Heiligt u, want morgen zal de Heer in uw midden wonderen doen.'

Amen.